

Styrets årsberetning

Makroøkonomiske forhold

Global oppgangskonjunktur modnes – og heller ikke denne oppgangen vil vare evig

Verdensøkonomien bremsset forsiktig gjennom 2018 etter en solid oppgang de siste årene.

Arbeidsledigheten har falt til et lavt nivå. Lønnsveksten har tatt seg klart opp. Sentralbanker i flere land har satt opp styringsrentene. Investeringene har steget til et ganske høyt nivå. Inntil høsten 2018 var også stemningen på finansmarkedene god. Aksjekursene var høye og kredittpåslagene lave.

Mot slutten av 2018 ble økonomer og markedsaktører mer urolige. Vekstforventninger ble nedjustert, aksjemarkedene falt, kredittpåslagene steg og noen sentralbanker, blant annet i USA, signaliserte at videre renteøkninger var satt på hold. Nedjusteringen av vekstforventningene var i tråd med data fra økonomien og bedriftsundersøkelser som kom gjennom 2018.

De pågående handelskonfliktene mellom USA og Kina og andre land samt Brexit, har påvirket vekstutsiktene og kanskje også den faktiske veksten. Handelskonfliktene er så langt ikke så omfattende at de direkte burde føre til merkbar nedgang i global vekst. De indirekte effektene kan imidlertid være langt større og de kan komme raskere. Usikkerhet om det fremtidige handelspolitiske regimet kan føre til at bedrifter vil avvente noen investeringsbeslutninger. Det kan bidra til at en moden oppgangskonjunktur kjøles ned. Det er trolig allerede i ferd med å skje. Bedrifter over store deler av verden, særlig i industrien, melder også om noe lavere vekst.

Utsiktene ute er usikre. En konjunkturedgang i rike land i løpet av 2019 eller 2020 er godt mulig. USA ligger lengst fremme i konjunkturoppgangen, med blant annet svært lav arbeidsledighet, og er av den grunn utsatt. Det er noen svakhetstegn i amerikansk økonomi. Boligmarkedet er noe svekket, etter at rentene er satt opp. Gjennom 2018 har imidlertid veksten i Euro-landene og Storbritannia bremsset mer enn i USA, og risikoen for et tilbakeslag også her har tiltatt. En hard Brexit-løsning for Storbritannia kan også skape større uro og lavere vekst.

I fremvoksende økonomier er bildet blandet. Den kinesiske økonomien bremser ned, trolig mer som følge av tidligere kredittinnstramminger enn som følge av den usikkerheten handelskrigen med USA har skapt. Et fortsatt høyt gjelds- og investeringsnivå utgjør en risiko for finansiell stabilitet, men myndighetene prøver igjen å stimulere veksten. De fleste venter en videre avdemping av veksten i Kina.

God vekst i norsk økonomi – og gode utsikter

Nedgangen i oljeinvesteringene dempet veksten i fastlandsøkonomien til nær null i 2016. I god tid før oljeinvesteringene vendte opp, ved årsskiftet 2017/18, tok veksten i norsk økonomi seg opp. En svak krone, svært lave renter og en ekspansiv finanspolitikk bidro. Gjennom 2018 har investeringene i oljesektoren tatt seg opp og etter noen trange år melder leverandørindustrien om høyere aktivitet. BNP Fastlands-Norge steg med 2,5 prosent i fjor, om lag som i 2017.

Veksten på 2,5 prosent er høyere enn veksten i produksjonskapasiteten. Også i Norge er veksten i produktiviteten fortsatt lav, og selv dagens moderate vekst fører til rask vekst i sysselsettingen. Samtidig er innvandringen redusert og sysselsettingen stiger raskere enn befolkningen. Arbeidstilbudet – det vil si yrkesfrekvensen – stiger også, men noe mindre og arbeidsledigheten faller, over hele landet.

Yrkesfrekvensen er fortsatt lavere enn normalt og kan øke videre. Ledigheten er ennå heller ikke spesielt lav. Bedriftene melder heller ikke samlet sett at det er spesielt vanskelig å få besatt ledige stillinger. Samlet tilsier dette at landet fortsatt har mer å vokse på.

Samtidig som arbeidsledigheten synker, tilar imidlertid lønnsveksten, til oppunder tre prosent. Det er lavere enn normalt i Norge. Imidlertid tåler heller ikke Norge normal vekst i lønningene når veksten i produktiviteten er unormalt lav uten å få problemer med press på bedriftenes inntjening eller for høy prisvekst.

Bedriftsundersøkelsene tilsier at veksten i norsk økonomi vil fortsette i 2019. Alle hovedsektorer og alle regioner melder om økt aktivitet. Oljeinvesteringene vil bidra til vekst også gjennom 2019, men langt mindre enn gjennom 2018, basert på tilgjengelige anslag fra oljeselskap, myndigheter og organisasjoner. Utsiktene for 2020 og lengre frem er mer usikre, men oljeselskapenes portefølje av feltutbygginger tilsier nedgang i investeringene etter hvert som utbyggingen av feltet Johan Sverdrup blir fullført. Industribedriftene vil øke investeringene videre i 2019. Eksporten utenom olje og gass steg gjennom 2018, men er nok avhengig av at global vekst opprettholdes. Mange norske eksportbedrifter er også på sikt svært avhengige av et godt organisert globalt handelsregime, med friest mulig tilgang til markeder i andre land. Dette regimet er nå mer truet enn på lenge.

Veksten i husholdningenes realinntekter har vært lav de siste årene. Dette er delvis fordi lønnsveksten har vært lav, delvis som følge av høy prisvekst, fallet i kronekursen og nå i det siste også på grunn av høyere strømpriser. Forbruksveksten har derfor vært lavere enn før, selv om husholdningene har kompensert lav vekst i realinntektene med å redusere sparingen noe. Strømprisene vil trolig falle i 2019 og samlet prisvekst blir lavere. Dermed vil veksten i realinntektene bli bedre. Forbruksveksten blir tross dette ikke særlig høy.

Etter den kraftige økningen i boligprisene frem til første kvartal 2017 falt prisene litt gjennom 2017, men steg noe igjen gjennom 2018. Prisene er om lag tilbake til samme nivå som tidlig i 2017. Salgsaktiviteten er høy, men samtidig blir det også ferdigstilt mange nye boliger. Boligbyggingen falt gjennom 2017, men steg gjennom 2018 og nivået er igjen ganske høyt.

Veksten i husholdningenes gjeld har gradvis blitt redusert de siste årene, men den er fortsatt høyere enn veksten i disponibel inntekt og gjeldsbelastningen stiger videre. Innstrammingene i boliglånsforskriften synes å ha bidratt til å dempe gjeldsveksten, mens lave boliglånsrenter trekker i motsatt retning.

Norges Bank hevet i september 2018 styringsrenten fra 0,50 til 0,75 prosent. Styringsrenten hadde da vært uendret siden mars 2016, og det var den første renteøkningen siden 2011. Norges Bank prognoser indikerer at styringsrenten vil bli satt opp til 1,0 prosent i løpet av første kvartal 2019, og deretter heves gradvis til 2,0 prosent ved utgangen av 2021. I siste del av 2018 og i første del av 2019, har markedenes forventninger til fremtidige renteøkninger avtatt, både i Norge og ute. I Norge er det usikkerhet knyttet til hvor mye de mest belånte husholdningene absorberer av renteøkninger før de reduserer sin etterspørsel i et forsøk på å få ned gjeldsbyrden. Den raske veksten i forbrukslån de siste årene utgjør også en usikkerhetsfaktor. Myndighetene har nå forskriftsfestet utlånsregelverket også for forbruksbankene og i løpet av 2019 vil gjeldsregistre bli tatt i bruk.

Kronekursen er historisk sett fortsatt på et lavt nivå, selv om oljeprisen har økt. Mange år med særnorsk høy lønnsvekst har resultert i et høyt kostnadsnivå. Utviklingen i valutakursen har bidratt til å få kostnadsnivået ned på et rimelig nivå.

Trøndelag og Møre og Romsdal

De regionale konjunktorene i Norge er normalt svært like. Oljenedturen var et unntak, og den rammet hardt langs kysten, fra Agder opp til Møre, men langt mildere i Trøndelag. Nå melder også oljeregionen om god vekst og arbeidsledigheten faller raskest i denne delen av regionen.

Arbeidsledigheten i Trøndelag var lav med 1,9 prosent av arbeidsstyrken ved utgangen av 2018, mens den har falt i Møre og Romsdal og lå på 2,3 prosent ved utgangen av fjoråret.

Det var flat utvikling i boligprisene i Midt-Norge i 2018. Tolvmånedersveksten i Midt-Norge i desember 2018 var på null prosent, mens Norge samlet hadde en prisoppgang på 2,8 prosent. I Trondheim falt boligprisene med 0,8 prosent, mens de økte med 0,4 prosent i Ålesund.

Ifølge bedriftene som rapporterer til Norges Banks regionale nettverk er veksten i Trøndelag noe dempet de siste kvartalene og forventningene for de neste månedene ligger nå under gjennomsnittet for landet, etter at Trøndelag har rapportert høyere vekst et par år. Veksten i nordvest, hvor Møre og Romsdal inngår, har tatt seg bra opp de to siste årene, men den er fortsatt klart under snittet for landet. Sentios forventningsbarometer og NHOs bedriftsundersøkelse melder om noe bedre vekst i regionen enn Norges Banks nettverk.

Møre og Romsdal vil fortsatt være mer avhengig av aktiviteten i olje og skipsbygging enn resten av landet – og her er utsiktene positive det neste året. Trøndelag er bedre diversifisert, og med unntak av oppdrettsnæringen og byggenæringen som begge har gode år bak seg, er det neppe spesiell nedsiderisiko, utover det som følger av mer strukturelle endringer, som f.eks. i detaljhandelen, hvor mer av omsetningen flyttes til netthandelen. Konjunkturmessig er usikkerheten knyttet til byggebransjen større. Byggeaktiviteten i Trøndelag har ligget på et høyere nivå enn normalt de siste årene, og høyere enn i landet samlet. Samtidig har befolkningsveksten, som for landet samlet, falt til det laveste nivået på 14 år og inntekstveksten er lavere enn normalt.

Årsregnskap 2018

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift, og styret bekrefter med dette at grunnlaget for fortsatt drift er til stede.

(Konserntall. Tall i parentes gjelder tilsvarende periode i fjor hvis ikke annet er nevnt).

Hovedtrekk for 2018

- Resultatet var 2.090 millioner kroner og 262 millioner bedre enn i 2017. Bedringen skyldes hovedsakelig økte driftsinntekter og reduserte tap på utlån. I tillegg hadde konsernet gevinst på 144 millioner kroner ved salg av bankens hovedkontor
- Betydelig flere kunder og høy vekst innenfor alle produktområder
- Foreslått utbytte 5,10 kroner (4,40) per egenkapitalbevis og avsetning til gaver på 373 millioner (322 millioner)

Overskudd på 2.090 millioner kroner

- Resultat før skatt 2.450 millioner kroner (2.279 millioner)

- Resultat 2.090 millioner kroner (1.828 millioner)
- Avkastning på egenkapital 12,2 prosent (11,5 prosent)
- Ren kjernekapitaldekning 14,6 prosent (14,6 prosent)
- Vekst i utlån 7,8 prosent (8,2 prosent) og innskudd 5,4 prosent (13,9 prosent)
- Andel privatmarkedslån 67 prosent (66 prosent)
- Tap på utlån og garantier 263 millioner kroner (341 millioner)
- Resultat per egenkapitalbevis 9,97 kroner (8,71). Bokført verdi per egenkapitalbevis 83,87 kroner (78,81), inklusive foreslått utbytte for 2018

Resultatøkning på 262 millioner i 2018

SpareBank 1 SMN oppnådde i 2018 et resultat før skatt på 2.450 millioner kroner (2.279 millioner). Overskuddet er 2.090 millioner kroner (1.828 millioner) og avkastning på egenkapitalen 12,2 prosent (11,5 prosent).

Samlede driftsinntekter i 2018 utgjorde 4.580 millioner kroner (4.230 millioner). Det er en økning på 350 millioner kroner fra året før.

Resultatandelen fra SpareBank 1 Gruppen og andre tilknyttede selskaper var 416 millioner kroner (437 millioner). Utbytte og avkastning på finansielle instrumenter ble 341 millioner kroner (322 millioner), hvorav 90 millioner er gevinst fra fusjonen mellom Vipps, Bank-Axcept og BankID.

Driftskostnadene ble 2.624 millioner kroner (2.369 millioner) i 2018. Kostnadsveksten tilskrives i stor grad satsing på BN Bolig, kapasitetsøkning i SpareBank 1 Markets og vekst i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN.

Tap på utlån og garantier ble 263 millioner kroner (341 millioner), som utgjør 0,17 prosent (0,24 prosent) av totale utlån. Tapene er i hovedsak innenfor oljerelatert virksomhet.

Det var god vekst både i utlån og innskudd i 2018. Utlånene økte med 7,8 prosent (8,2 prosent) og innskuddene med 5,4 prosent (13,9 prosent).

Ren kjernekapitaldekning var per 31. desember 2018 14,6 prosent (14,6 prosent). Målsatt ren kjernekapitaldekning er 15,0 prosent.

Kursen på bankens egenkapitalbevis (MING) var ved årsskiftet 84,20 kroner (82,25). Det ble i 2018 utbetalt et kontantutbytte på 4,40 kroner per egenkapitalbevis for 2017.

Resultatet per egenkapitalbevis var 9,97 kroner (8,71). Bokført verdi var 83,87 kroner (78,81) per egenkapitalbevis inklusive foreslått utbytte på 5,10 kroner. Foreslått utbytte representerer en utdelingsgrad på 50 prosent (50 prosent) av konsernresultatet.

Forslag til overskuddsdisponering

Det er morbankens regnskap som danner grunnlag for disponering av årsoverskuddet. Morbankens disponible resultat inkluderer mottatt utbytte fra datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet, og er korrigert for rentekostnader på hybridkapital etter skatt.

I konsernregnskapet foretas full konsolidering av datterselskaper, mens resultatandel fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet konsolideres etter egenkapitalmetoden. Utbytte inkluderes derfor ikke i konsernresultatet.

Årsoverskudd til disponering fremkommer etter endringer i fond for urealiserte gevinster på 29 millioner kroner.

Samlet beløp til disponering er med dette 1.857 millioner kroner.

Forskjell konsern - morbank	2018	2017
Årsoverskudd konsern	2.090	1.828
Renter hybridkapital (e.skatt)	-36	-33
Årsoverskudd konsern ekskl renter hybridkapital	2.054	1.795
Resultat i datterselskaper	-165	-196
Utbytte og konsernbidrag datterselskap	151	364
Resultatandel tilknyttede selskaper	-416	-437
Utbytte fra tilknyttede selskaper	355	410
Elimineringer konsern	-93	-119
Årsoverskudd morbank ekskl. renter hybridkapital	1.887	1.817
Overskuddsdisponering	2018	2017
Årsoverskudd morbank ekskl. renter hybridkapital	1.887	1.817
Overført fond for urealiserte gevinster	-29	-17
Årsoverskudd til disponering	1.857	1.800
Utbytte	661	572
Utjevningsfond	526	580
Grunnfondskapital	297	327
Gaver	373	322
Sum disponert	1.857	1.800

Resultatet er fordelt mellom grunnfondet og eierkapitalen i henhold til deres relative andel av egenkapitalen, slik at utbytte og avsetning til utjevningsfond utgjør 64,0 prosent av det disponerte resultatet.

Resultat per egenkapitalbevis ble 9,97 kroner, og av dette foreslår styret overfor bankens representantskap et kontantutbytte på 5,10 kroner, totalt 661 millioner. Dette gir en utdelingsgrad til egenkapitalbevisene på 50,4 prosent av resultat per egenkapitalbevis. Videre foreslår styret at bankens representantskap avsetter 373 millioner kroner i gaver, også tilsvarende en utdelingsgrad på 50,4 prosent. Av dette beløpet foreslås overført 293 millioner kroner til Sparebankstiftelsen SMN og 80 millioner til gaver til allmenntilgunnende formål. Utjevningsfondet og grunnfondet tilføres henholdsvis 526 millioner kroner og 297 millioner.

Etter disponering av resultatet for 2018 er egenkapitalbevisbrøken fortsatt 64,0 prosent.

Økte netto renteinntekter

Netto renteinntekter økte med 178 millioner kroner til 2.403 millioner (2.225 millioner) i 2018. Økte utlån og innskudd både til privat- og næringslivskunder er hovedårsaken, hvor særlig boliglånsveksten har vært høy.

Gjennomsnitt av tre måneders Nibor var i 2018 1,07 prosent mot 0,89 prosent i 2017. Til tross for økende pengemarkedsrente har marginen på utlån til næringslivet holdt seg stabil, mens marginen på boliglån har blitt redusert. En generell renteøkning på boliglån i fjerde kvartal 2018 styrket marginene. Innskuddsmarginene har økt i 2018.

Rentenetto fra lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt inntektsføres som provisjonsinntekter. Provisjonsinntektene for lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt utgjorde i 2018 samlet 366 millioner kroner (370 millioner).

Risikoprising og oppmerksomhet mot regulatorisk kapitalbruk har gitt forbedrede marginer, og arbeidet med dette videreføres i 2019. Bankens sterke vekst viser at banken har markedsriktige priser.

Økte andre inntekter

Provisjonsinntekter og øvrige driftsinntekter økte i 2018 med 172 millioner kroner til 2.177 millioner (2.005 millioner).

Inntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt er redusert med fem millioner kroner som følge av noe fallende marginer på boliglån.

Sterk inntektsvekst i SpareBank 1 Markets og i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN er hovedårsaken til økningen i andre inntekter.

Høy produktdekning hos kundene er viktig for banken, som gir høy kundetilfredshet og en diversifisert inntektsstrøm for banken.

Provisjonsinntekter (mill. kr)	2018	2017	Endring
Betalings tjenester	207	207	0
Kredittkort	60	59	0
Sparing og forvaltning	123	117	6
Forsikring	174	172	2
Garantiprovisjoner	61	69	-8
Eiendoms megling	376	365	11
Regnskapstjenester	421	357	64
Markets	335	214	121
Øvrige provisjoner	54	75	-21
Provisjoner eks. SB1 Boligkreditt og SB1 Næringskreditt	1.811	1.635	177
Provisjoner fra SB1 Boligkreditt	350	353	-4
Provisjoner fra SB1 Næringskreditt	16	17	-1
Sum provisjonsinntekter	2.177	2.005	172

Avkastning finansielle investeringer

Samlet avkastning på finansielle investeringer ble 341 millioner kroner (322 millioner). Dette fordeler seg slik:

- Gevinst på aksjer i banken og datterselskaper var 103 millioner kroner (67 millioner), herav 90 millioner i gevinst som følge av fusjonen mellom Vipps, Bank Asept og Bank ID
- Finansielle derivater har gitt gevinster på 187 millioner kroner (124 millioner). Dette er i all hovedsak gevinster på renteinstrumenter. Renteoppgang gjennom 2018 har gitt relativt store gevinster. Dette motvirkes dels av tap på fastrenteobligasjoner, med tap på 77 millioner kroner (gevinst 58 millioner)
- Øvrige finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi inkluderer verdiendring på bankens portefølje av fastrentelån og har gitt en gevinst på 10 millioner (7 millioner)
- Inntekter fra valutahandel på 63 millioner kroner (45 millioner) er inntekter fra valutahandel i SpareBank 1 Markets og resultat av kurssvingninger på bankens finansiering i utenlandsk valuta
- Gevinster på aksjer og aksjederivater i SpareBank 1 Markets var samlet 58 millioner kroner (43 millioner)
- Prisene på finansielle instrumenter banken anvender som sikring er redusert og banken har regnskapsført et netto tap på 4 millioner kroner (tap 22 millioner) på sikringsinstrumenter

Avkastning finansielle investeringer (mill. kr)	2018	2017	Endring
Gevinst/(tap) på aksjer (inkl utbytte)	103	67	36
Gevinst/(tap) på finansielle derivater	187	124	63
Gevinst/(tap) på øvrige finansielle instrumenter til virkelig verdi (FVO)	10	7	4
Gevinst/(tap) på valuta	63	45	18
Gevinst/(tap) på sertifikater og obligasjoner	-77	58	-135
Gevinst/(tap) på aksjer og aksjederivater i SpareBank 1 Markets	58	43	15
Gevinst/(tap) på finansielle instrumenter knyttet til sikringsbokføring	-4	-22	18
Netto resultat fra finansielle instrumenter	341	322	18

Produktselskaper og andre tilknyttede selskaper

Produktselskapene gir bankens kunder tilgang til et bredt produktspekter og tilfører banken provisjonsinntekter. Produktselskapene gir også banken god avkastning på investert kapital. Samlet resultat i produktselskapene og andre tilknyttede selskaper ble 416 millioner kroner (437 millioner) i 2018.

SpareBank 1 Gruppen

SpareBank 1 Gruppen eier 100 prosent av aksjene i SpareBank 1 Forsikring, SpareBank 1 Skadeforsikring, ODIN Forvaltning og SpareBank 1 Gruppen Finans. SpareBank 1 SMN sin eierandel i SpareBank 1 Gruppen er 19,5 prosent.

SpareBank 1 Gruppens resultat etter skatt i 2018 ble 1.480 millioner kroner (1.811 millioner). Gruppens resultat før skatt er svekket av lavere finansinntekter i forsikringsselskapene og svakere driftsresultat i skadeforsikringsselskapet som følge av økte skadeutbetalinger. Resultat etter skatt er sterkt påvirket av endringer i skattereglene for liv- og skadeselskap. Regelverksendringen ble vedtatt i desember med virkning for 2018 og har medført en tilbakeføring av utsatt skatt for SpareBank 1 Gruppen i fjerde kvartal på 330 millioner kroner.

SpareBank 1 SMNs andel av resultatet for 2018 ble 289 millioner kroner (349 millioner).

SpareBank 1 Boligkreditt

SpareBank 1 Boligkreditt er etablert av bankene i SpareBank 1-alliansen for å dra nytte av markedet for obligasjoner med fortrinnsrett. Bankene selger godt sikrede boliglån til selskapet og oppnår reduserte finansieringskostnader.

Per 31. desember 2018 hadde banken solgt lån på samlet 38,1 milliarder kroner (34,9 milliarder) til SpareBank 1 Boligkreditt tilsvarende 35,2 prosent (35,3 prosent) av konsernets samlede utlån til lønnstakere.

Bankens eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt i 2018 var 19,9 prosent, og bankens andel av resultatet i selskapet i 2018 ble minus 7 millioner kroner (minus 41 millioner).

Ny eierandel fra 31. desember 2018 er 20,7 prosent.

SpareBank 1 Næringskreditt

SpareBank 1 Næringskreditt er etablert etter samme modell og med samme administrasjon som SpareBank 1 Boligkreditt. Per 31. desember 2018 er utlån på 1,8 milliarder kroner (1,8 milliarder) solgt til SpareBank 1 Næringskreditt.

SpareBank 1 SMN sin eierandel var i 2018 33,5 prosent av selskapet og bankens andel av resultatet for 2018 ble 15 millioner kroner (19 millioner). Bankens eierandel reflekterer bankens relative andel av solgte lån til næringsseidendom og bankens eierandel i BN Bank. Av utlånene i SpareBank 1 Næringskreditt er 41 prosent solgt fra BN Bank. Ny eierandel fra 31. desember 2018 er 33,0 prosent.

SpareBank 1 Kredittkort

Resultatet for 2018 ble 131 millioner kroner (84 millioner). SpareBank 1 Kredittkort eies av SpareBank 1-bankene, og SpareBank 1 SMN har en eierandel på 17,4 prosent. SpareBank 1 SMN sin andel av resultatet i 2018 ble 23 millioner kroner (15 millioner), og andel av porteføljen var 923 millioner kroner (845 millioner) per 31. desember 2018.

SpareBank 1 Kredittkort har siden 2017 håndtert kredittkortprogrammet i LOfavør, og dette utvidet det forretningsmessige forholdet mellom LO og SpareBank 1-alliansen.

BN Bank

SpareBank 1 SMN eier 33,0 prosent av BN Bank per 31. desember 2018.

Resultatet i BN Bank i 2018 ble 294 millioner kroner (298 millioner) som gir en avkastning på egenkapitalen på 7,5 prosent (8,3 prosent). SpareBank 1 SMN korrigerer sin resultatandel fra BN Bank med renter hybridkapital og BN Bank sin andel av resultat i BN Bolig. Resultatandel for 2018 ble således 97 millioner kroner (98 millioner).

Etter beslutning om avvikling av satsingen på finansiering av næringseiendom er næringslivsporteføljen redusert med 17,6 milliarder kroner tilsvarende 56 prosent siden 30. september 2015. Dette har bidratt til bedring av soliditeten i SpareBank 1 SMN og til forbedret lønnsomhet i den resterende næringslivsporteføljen i BN Bank.

BN Bank skal primært være en privatmarkedsbank og hovedmarkedet er Oslo og østlandsområdet.

BN Bank har vedtatt å styrke produktplattformen gjennom en forsiktig satsing på forbrukslån. I tillegg har selskapet i samarbeid med EiendomsMegler 1 Midt-Norge etablert selskapet BN Bolig hvor BN Bank har en eierandel på 50 prosent. Satsingen på eiendomsmegling i Oslo-markedet vil kunne bidra til sterkere boliglånsvekst for BN Bank. For å understøtte satsingen på eiendomsmegling har bankens styre også vedtatt en nysatsing på prosjektfinansiering av hovedsakelig boligprosjekter. Dette vil være en kontrollert satsing med gradvis oppbygging av porteføljen.

SpareBank 1 Betaling (Vipps)

SpareBank 1 Betaling er SpareBank 1-bankenes eierselskap for betalingsløsninger, herunder Vipps. Bank ID og Bank Asept ble besluttet fusjonert med Vipps for å ta opp kampen om de framtidige betalingsløsningene, og fusjonen ble gjennomført i tredje kvartal 2018. Vipps har mål om å være Nordens ledende finansteknologimiljø, og for SpareBank 1 SMN vil eierandel og tett samarbeid med Vipps være viktig for å holde på kunderelasjoner etter innføringen av PSD2. Vipps har lansert flere nye produkter i 2018 som forenkler kundenes hverdag, og har høye ambisjoner om ytterligere utvikling av løsningen.

SpareBank 1 Betaling fikk i 2018 et underskudd på 56 millioner kroner som utgjør selskapets resultatandel fra virksomheten i Vipps. SpareBank 1 SMN sin andel av underskuddet utgjorde 12 millioner kroner. I tillegg betaler SpareBank 1 SMN etter samme prinsipp som andre eierbanker fra 2018 9,5 millioner kroner i årlig distribusjonskostnad til Vipps.

SpareBank 1 SMN inntektsførte i andre kvartal 2018 en gevinst på 90 millioner kroner knyttet til fusjonen.

Driftskostnader

Samlede kostnader i konsernet økte med 255 millioner kroner i 2018 og var 2.624 millioner (2.369 millioner).

I morbanken økte kostnadene med 53 millioner kroner til 1.262 millioner kroner i 2018. 11 millioner kroner av veksten er kostnader knyttet til salg av bankens hovedkontor i Trondheim, og eksklusive denne engangskostnaden har kostnadene økt med 3,5 prosent.

Kontinuerlig effektivisering av banken har gitt lavere bemanning, lav kostnadsvekst og økt effektivitet. Siden 31. desember 2014 er bemanningen i morbanken redusert med 178 årsverk til 575. Endret kundeadferd og ny teknologi vil bidra til fortsatt effektivisering.

Omfattende digitalisering skaper nye muligheter, men også trusler for banknæringen. Banken har investert tungt i nye selvbetjeningsløsninger og CRM-system. Samtidig gir økte regulatoriske krav behov for økt kapasitet og kompetanse. Banken har i 2018 brukt store ressurser på anti-hvitvasking og dette arbeidet vil fortsette.

I 2018 ble bemanningen redusert med 20 årsverk, samtidig som banken har rekruttert nye medarbeidere innenfor datavarehus, digital markedsføring, teknologi og etterlevelse. Utskifting av kompetanse har medført økt lønnsvekst.

Kostnader i datterselskapene økte med 202 millioner 2018 til 1.362 millioner kroner (1.160 millioner). Av dette er 58 millioner kroner følge av selskapsoppkjøp i SpareBank Regnskapshuset SMN, 93 millioner oppbygging i SpareBank 1 Markets og 42 millioner satsing på BN Bolig. Også i datterselskapene arbeides det kontinuerlig med kostnadskontroll.

Økt aktivitet i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN gir inntektsvekst og resultatøkning i selskapet. Kapasitetsøkning har gitt sterk inntektsvekst og resultatforbedring i SpareBank 1 Markets, og potensialet for ytterligere vekst er høyt.

Kostnader i forhold til inntekter ble i konsernet 49 prosent (47 prosent), i morbanken 33 prosent (32 prosent).

Reduserte tap og lavt mislighold

Regnskapsstandarden IFRS 9 Finansielle instrumenter har fra og med 1. januar 2018 erstattet IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. Implementeringseffekten er ført direkte mot egenkapitalen første januar 2018. Det vises til note 2 og note 4 i denne rapporten for ytterligere detaljer.

I 2018 ble tap på utlån 263 millioner kroner (341 millioner). Tap på utlån utgjorde 0,17 prosent av totale utlån (0,24 prosent).

På utlån til konsernets næringslivskunder er det i 2018 tapsført 223 millioner kroner (324 millioner), i all hovedsak knyttet til oljerelatert virksomhet.

På utlån til privatmarkeds kunder er det i 2018 tapsført 40 millioner kroner (17 millioner). Av tapene på privatmarkeds kunder var 17 millioner kroner på boliglån og 23 millioner tap på billån og forbrukslån i SpareBank 1 Finans Midt-Norge.

Samlede nedskrivninger på utlån og garantier per 31. desember 2018 utgjorde 909 millioner kroner (1.155 millioner). Av netto nedgang på 246 millioner kroner utgjorde konstateringer en reduksjon på 417 millioner og økning i avsetning for forventet tap 171 millioner.

Samlede problemlån (misligholdte og tapsutsatte) utgjør 1.682 millioner kroner (1.468 millioner) tilsvarende 1,0 prosent (0,99 prosent) av brutto utlån inklusive lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt.

Mislighold over 90 dager var 310 millioner kroner (284 millioner). I prosent av brutto utlån inklusive lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt var misligholdet 0,19 prosent (0,19 prosent). Av samlet mislighold er det tapsavsatt 30 millioner kroner (55 millioner), tilsvarende 14 prosent (20 prosent).

Misligholdet fordelte seg på næringslivskunder med 69 millioner kroner (75 millioner) og på privatmarkeds kunder med 242 millioner (209 millioner).

Andre tapsutsatte engasjement utgjorde 1.372 millioner kroner (1.184 millioner). Av brutto utlån inklusive lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt utgjorde andre tapsutsatte engasjement 0,86 prosent (0,80 prosent). 527 millioner kroner (714 millioner) tilsvarende 52 prosent (60 prosent) er nedskrevet.

Andre tapsutsatte engasjement fordelte seg på næringslivskunder med 1.018 millioner kroner (1.164 millioner) og på privatmarkeds kunder med 40 millioner (21 millioner).

Det er god kredittkvalitet i utlånsporteføljen. En svært stor andel av årets tap på utlån er knyttet til oljerelatert virksomhet, men også i denne del av porteføljen er utviklingen positiv.

Forvaltningskapital 161 milliarder

Bankens forvaltningskapital per 31. desember 2018 var 161 milliarder kroner (153 milliarder) og har økt med 8 milliarder tilsvarende 4,9 prosent det siste året. Forvaltningskapitalen har i hovedsak økt som følge av høyere utlånsvolum.

Per 31. desember 2018 er utlån på til sammen 40 milliarder kroner (37 milliarder) solgt fra SpareBank 1 SMN til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt. Disse lånene fremkommer ikke som utlån i bankens balanse. Kommentarene som omhandler vekst i utlån inkluderer dog utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt.

Høy vekst i utlån til bolig

Totale utlån økte med 11,5 milliarder kroner (11,2 milliarder), tilsvarende 7,8 prosent (8,2 prosent) i 2018 og var 160,3 milliarder (148,8 milliarder) per 31. desember 2018.

- Utlån til personkunder økte i 2018 med 9,4 milliarder kroner (9,3 milliarder) til 108,1 milliarder (98,7 milliarder). Vekst på 9,6 prosent (10,4 prosent)
- Utlån til bedriftskunder økte i 2018 med 2,1 milliarder kroner (1,5 milliarder) til 52,2 milliarder (50,1 milliarder). Vekst på 4,2 prosent (4,1 prosent)

Veksten i boliglån er høy, og bankens markedsandeler er økende. Det er ingen indikasjoner på økte taps- og misligholdsnivåer i bankens boliglånsportefølje og kvaliteten i boliglånsporteføljen er god.

Nye utlån til bedriftskunder er i hovedsak til landbruk og mindre bedrifter, og er prioritert utfra kapitalbegrensninger og lønnsomhetskrav.

SpareBank 1 SMN har i løpet av de siste årene økt andelen lån til personkunder, og andelen personmarkedslån av totale utlån var 67 prosent (66 prosent) per 31. desember 2018.

(Fordelt i henhold til sektor – se note 5)

Innskudd

Innskudd fra kunder økte i 2018 med 4,1 milliarder kroner (9,3 milliarder) til 80,6 milliarder kroner (76,5 milliarder). Dette tilsvarer en vekst på 5,4 prosent (13,9 prosent).

- Innskudd fra personkunder økte med 1,3 milliarder kroner (2,0 milliarder) til 33,1 milliarder, tilsvarende 4,0 prosent (6,8 prosent)
- Innskudd fra bedriftskunder økte med 2,9 milliarder kroner (7,3 milliarder) til 47,6 milliarder, tilsvarende 6,5 prosent (19,5 prosent)
- Innskuddsdekningen i SpareBank 1 SMN var 67 prosent per 31. desember 2018 (68 prosent). Innskuddsdekningen inklusiv SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt var 50 prosent (51 prosent)

Innskuddsveksten i banken var tilfredsstillende i 2018, både fra personkunder og bedriftskunder.

(Fordelt i henhold til sektor – se note 9)

Investeringsprodukter

Samlet kundeportefølje av investeringsprodukter ført utenfor bankens balanse var 9,8 milliarder kroner (10,0 milliarder) ved utgangen av 2018. Nedgangen på i alt 0,3 milliarder kroner på aksjefond er drevet av børsnedgang i siste del av 2018.

Investeringsprodukter, kundeporteføljer (mill. kr)	2018	2017	Endring
Aksjefond	5.932	6.235	-303
Spareforsikring	755	840	-85
Aktiv forvaltning	3.147	2.989	158
Totalt	9.834	10.064	-230

Forsikring

Bankens forsikringsportefølje har hatt en vekst på 9,3 prosent i 2018. Det har vært god vekst innenfor de ulike produktene, og størst på tjenestepensjon som har økt med 25 prosent.

Forsikring, premievolum (mill. kr)	2018	2017	Endring
Skadeforsikring	812	769	43
Personforsikring	351	327	24
Tjenestepensjon	289	232	57
Totalt	1.452	1.328	124

Privatmarked

Totale utlån i privatmarkedet er 113 milliarder kroner (103 milliarder) og totale innskudd 40 milliarder (37 milliarder) per 31. desember. Dette er utlån til og innskudd fra lønntakere, landbrukskunder og enkeltpersonsforetak.

I privatmarkedet ble samlede driftsinntekter 2.027 millioner kroner (1.926 millioner) i 2018. Netto renteinntekter utgjorde 1.234 millioner kroner (1.137 millioner) og provisjonsinntektene 793 millioner (789 millioner). Inntektene har økt i hovedsak som følge av økte utlån og innskudd. Samlede inntekter økte med 101 millioner kroner. Avkastning på anvendt kapital i privatmarkedssegmentet ble 13,2 prosent (16,6 prosent). Anvendt kapital er basert på regulatoriske risikovekter og 15,0 prosent kapitalkrav, tilsvarende konsernets målsetting om ren kjernekapitaldekning.

Utlånsmarginen i 2018 ble 1,69 prosent (1,93 prosent), mens innskuddsmarginen ble 0,27 prosent (0,11 prosent) målt mot tremåneders NIBOR. Gjennomsnittet av gjennomsnittlig tremåneders NIBOR var 0,18 prosentpoeng høyere 2018 enn i 2017.

Utlåns- og innskuddsvekst i privatmarkedet i 2018 ble henholdsvis 9,3 prosent (10,0 prosent) og 7,7 prosent (6,7 prosent).

Kostnadene i privatmarkedet økte med 10 millioner kroner til 804 millioner i 2018, og bemanningen er redusert med 34 årsverk til 316 årsverk i 2018. Privatmarked innførte i 2018 et nytt CRM- system, Iver. Iver har effektivisert og forbedret kundebehandlingen og styrket samspillet mellom analog og digital betjening.

Det er lav risiko i utlån til privatkunder, noe som reflekteres i lave tap. Det er ingen indikasjoner på økte taps- og misligholdsnivåer i bankens boliglånportefølje. Lånene er sikret med pant i boligeiendom.

Konserndirektør for privatmarked Svein Tore Samdal overtok stillingen som administrerende direktør i BN Bank fra 1. desember 2018. Nelly Maske er ny konserndirektør for privatmarkedsvirksomheten. Hun kommer fra stillingen som konserndirektør for Organisasjon og Utvikling.

Næringsliv

Utlån til næringslivskunder var 41 milliarder kroner (39 milliarder) og innskudd 39 milliarder (39 milliarder) per 31. desember 2018. Dette er en diversifisert portefølje med utlån til og innskudd fra i næringslivskunder i Trøndelag og Møre og Romsdal.

Driftsinntektene ble 1.329 millioner kroner (1.315 millioner) i 2018. Netto renteinntekter ble 1.110 millioner kroner (1.108 millioner) og provisjonsinntektene 219 millioner (207 millioner).

Kostnadene økte med 8 millioner kroner til 373 millioner i 2018, mens bemanningen er uendret i 2018 og var 148 årsverk ved årsskiftet.

Samlede tap i næringslivssegmentet er redusert og var 212 millioner kroner (318 millioner) i 2018. Tapene er i all vesentlighet knyttet til utfordringene innen oljerelatert virksomhet.

Avkastning på anvendt kapital for næringslivssegmentet ble 11,3 prosent i 2018 (10,5 prosent). Anvendt kapital er basert på regulatoriske risikovekter og 15,0 prosent kapitalkrav, tilsvarende konsernets målsetting om ren kjernekapitaldekning.

Utlåns- og innskuddsmargin ble henholdsvis 2,73 prosent (2,80 prosent) og minus 0,04 prosent (minus 0,11 prosent) per fjerde kvartal 2018.

Utlånene økte med 2,2 prosent (1,5 prosent) og innskuddene økte med 1,3 prosent (19,5 prosent) i 2018.

Datterselskaper

Samlet resultat i bankens datterselskaper i 2018 ble 225,1 millioner kroner (258,1 millioner) før skatt. Resultatene er fra selskapsregnskapene.

Resultat før skatt (mill. kr)	2018	2017	Endring
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	-22,9	2,6	-25,5
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	148,5	128,3	20,2
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	70,4	60,3	10,0
SpareBank 1 Markets	15,1	1,9	13,2
SpareBank 1 SMN Invest	8,0	43,3	-35,3
Andre selskaper	5,9	21,6	-15,7
Sum	225,1	258,1	-33,1

EiendomsMegler 1 Midt-Norge er markedsleder i Trøndelag og Møre og Romsdal med en svært sterk markedsposisjon, særlig i Trondheim. Markedsandelen i regionen skal fortsatt styrkes. Selskapet har i samarbeid med BN Bank etablert selskapet BN Bolig, hvor selskapene har en eierandel på 50 prosent hver. Satsingen på eiendomsmegling i Oslo-markedet skal i tillegg til inntekter fra eiendomsmegling også bidra til sterkere boliglånsvekst for BN Bank.

EiendomsMegler 1 Midt-Norge hadde et underskudd på 22,9 millioner kroner i 2018 (pluss 2,6 millioner). Resultatet er i hovedsak svekket av:

- Svakere resultat i EiendomsMegler 1 Midt-Norge på 20,2 millioner kroner (37,4 millioner). Inntektene er noe lavere enn i 2017 som følge av færre solgte enheter og lavere inntekt per enhet. Antall solgte enheter i 2018 var 6.633 mot 6.712 i 2017. Hovedårsaken til resultatsvekkelsen i EiendomsMegler 1 er økte kostnader som følge av pågående omstillingsprosjekter knyttet til digitalisering og ny forretningsmodell samt omfattende investering i traineeløp for å sikre riktig og relevant meglerkapasitet fremover
- 40,7 millioner kroner i negativt resultat før skatt (negativt resultat 32,3 millioner) i BN Bolig. EiendomsMegler 1 Midt-Norge konsoliderer resultatet fra BN Bolig som datterselskap. BN Bolig har bygget kapasitet til å ta en posisjon i eiendomsmeulingsmarkedet i Oslo

SpareBank 1 Finans Midt-Norge oppnådde et resultat på 148,5 millioner kroner i 2018 (128,3 millioner). Den gode resultatutviklingen skyldes sterk inntektsøkning og begrenset kostnadsvekst. Selskapets forretningsområder er hovedsakelig leasing til SMB-markedet og billån til privatkunder. Porteføljen av leasing- og billånsavtaler utgjør til sammen 7,5 milliarder kroner, hvorav leasingavtalene utgjør 2,9 milliarder (2,8 milliarder) og billån 4,6 milliarder (3,7 milliarder). Selskapet tilbyr også forbrukslån, og denne porteføljen var ved årsskiftet 0,3 milliarder kroner (0,2 milliarder).

SpareBank 1 SamSpar-bankene hadde per 31. desember 2018 en eierandel i SpareBank 1 Finans Midt-Norge på 27,9 prosent og Sparebanken Sogn og Fjordane en eierandel på 7,5 prosent. De øvrige aksjene eies av SpareBank 1 SMN.

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN oppnådde i 2018 et overskudd før skatt på 70,4 millioner kroner (60,3 millioner). Resultatøkningen tilskrives god drift og at selskapet har hatt betydelig vekst, hovedsakelig gjennom oppkjøp av regnskapskontorer i Trøndelag og Møre og Romsdal. Selskapet har 450 ansatte og en årsomsetning på 445 millioner kroner. 10.000 virksomheter benytter Regnskapshuset, som er representert på 40 kontor og har en markedsandel på 26 prosent.

Selskapet retter seg mot SMB-segmentet med en teknologisk moderne plattform og et bredt tjenestespekter.

SpareBank 1 SMN Invest investerer i aksjer, hovedsakelig i regionale virksomheter. Selskapet hadde et overskudd i 2018 på 8,0 millioner kroner (43,3 millioner).

Verdiendringer og realisering av tap eller gevinster i selskapets samlede aksjeholdning utgjør minus 0,9 millioner kroner av selskapet netto totale inntekter. Selskapet har i tillegg eierinteresser i eiendomsselskapet Grilstad Marina og resultatandelen fra dette selskapet var 13,4 millioner kroner i 2018.

SpareBank 1 Markets er datterselskap av SpareBank 1 SMN hvor SpareBank 1 SMN har en eierandel på 66,7 prosent. Øvrige eiere er SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 Østlandet og SamSpar-bankene. SpareBank 1 Markets har hovedkontor i Oslo og avdelinger i Trondheim, Ålesund og Stavanger. Det var 143 ansatte i selskapet ved årsskiftet.

SpareBank 1 Markets eier SpareBank 1 Kapitalforvaltning 100 prosent (tidligere Allegro Kapitalforvaltning og SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning). Selskapet er sentralt i SpareBank 1 Markets sin satsing på kapitalforvaltning med en samlet forvaltningskapital på 16 milliarder kroner. Selskapet har 17 ansatte.

SpareBank 1 Markets sitt konsernresultat før skatt per 31. desember 2018 ble 15,1 millioner kroner (1,9 millioner). Det har vært en sterk inntektsutvikling spesielt innenfor emisjoner av egenkapital og obligasjoner, aksjehandel og valuta-/rentederivat sammenlignet med foregående år.

DeBank

SpareBank 1 SMN kjøpte med virkning fra første januar 2019 aksjene i DeBank, som har hovedkontor i Trondheim og har 18 ansatte. Per første halvår 2018 hadde selskapet en utlånskapital på 90 millioner kroner, driftsinntekter på 6,0 millioner og resultat før skatt på minus 13,2 millioner. Ingen ansatte i DeBank blir overtallig som følge av oppkjøpet. DeBank vil inntil videre drives som datterselskap i SpareBank 1 SMN. SpareBank 1 SMN øker satsingen på små og mellomstore bedrifter og vil gjennom dette oppkjøpet styrke tilbudet innen fordringsfinansiering, som er et raskt voksende marked.

Søndre gate 4-10

SpareBank 1 SMN aksepterte 9. november 2017 et bud på eiendommen Søndre gate 4-10, bankens hovedkontor. SpareBank 1 SMN med datterselskaper vil leie tilbake ca. 70 prosent av arealet i en 15 års leiekontrakt med opsjon på forlengelse. Estimert årlig brutto årsleie i 2018 er 36,4 millioner kroner. Brutto eiendomsverdi var 755 millioner kroner og har gitt SpareBank 1 SMN en gevinst på 144 millioner. Transaksjonen ble slutført i andre kvartal 2018 i form av salg av eiendomsselskapet Søndre gate 4-10.

Tilfredsstillende finansiering og god likviditet

Banken har en konservativ likviditetsstrategi. Strategien legger vekt på å ha likviditetsreserver som sikrer banken overlevelse i tolv måneder med ordinær drift og uten behov for ny ekstern finansiering.

Banken hadde per 31. desember 2018 likviditetsreserver på 26 milliarder kroner og var finansiert i 25 måneder med ordinær drift uten ny ekstern finansiering.

Myndighetene stiller krav til at kredittinstitusjoner skal ha tilstrekkelige likviditetsbuffer til å tåle perioder uten tilgang på markedsfinansiering. Liquidity Coverage Ratio (LCR) måler størrelsen på bankenes likvide eiendeler i forhold til netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid gitt en stressituasjon. LCR var beregnet til 183 prosent per 31. desember 2018 (164 prosent). Kravet er 100 prosent.

Konsernets innskuddsdekning per 31. desember 2018 inklusive SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt var 50 prosent (51 prosent).

Banken har god diversifisering mellom ulike finansieringskilder og -produkter. Andelen av bankens samlede pengemarkedsfinansiering med over ett års løpetid var 89 prosent (80 prosent) per 31. desember 2018.

SpareBank 1 Boligkreditt er en viktig finansieringskilde og boliglån for 38 milliarder kroner er solgt per 31. desember 2018.

Rating

Bankens rating hos Moody's og Fitch Ratings er henholdsvis A1 (outlook negative) og A- (outlook stable). Moody's endret i juli 2017 utsiktene for SpareBank 1 SMN og andre norske banker fra «stable» til «negative» outlook. Endringen er utløst som følge av innføring av EUs krisehåndteringsdirektiv i norsk lovgivning.

Soliditet

Ren kjernekapitaldekning per 31. desember 2018 ble 14,6 prosent (14,6 prosent). Konsernets målsetting for ren kjernekapitaldekning er 15,0 prosent. Myndighetskravet til ren kjernekapitaldekning er 14,1 prosent.

Risikoveid balanse (beregningsgrunnlaget) økte med 6,7 prosent i 2018 i all hovedsak som følge av høy boliglånsvekst og økt kapitalkrav knyttet til overgangsordningen i kapitalkravsregelverket. Ren kjernekapital økte med 7,0 prosent som følge av godt resultat også i 2018.

Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio) er 7,4 prosent (7,2 prosent).

Krav til ren kjernekapital inkludert kombinerte bufferkrav er 12 prosent. Inklusive et pilar 2-krav på 2,1 prosent er det samlede myndighetskravet til ren kjernekapital på 14,1 prosent.

Finanstilsynets endelige vurdering av tillegg for risikoer som ikke dekkes tilstrekkelig av pilar 1, ble fastsatt til 2,1 prosent i 2015. Påslaget er hovedsakelig knyttet til eierrisiko, markedsrisiko og konsentrasjonsrisiko på kreditt. SpareBank 1 SMN har mål om en ledelsesbuffer på om lag 1 prosent over samlede pilar 1 samt pilar 2-krav til å kunne absorbere svingninger i risikovektet balanse samt svingninger i konsernets resultat. På bakgrunn av dette er konsernets kapitalmål på 15 prosent, ved utgangen av 2018. I fjerde kvartal 2018 reduserte Finanstilsynet Pilar 2-påslaget til 1,9 prosent, dog minimum 1.794 millioner kroner, gjeldende fra 2019.

Finanstilsynet foreslo 18. oktober 2018 i et brev til Finansdepartementet at SpareBank 1 SMN, som en av flere regionbanker, skal defineres som systemviktig (SIFI). Får Finanstilsynet gjennomslag for sitt syn, må SpareBank 1 SMN oppfylle et SIFI-bufferkrav på to prosentpoeng. Samlet krav til ren kjernekapital vil da være på 16,1 prosent, gitt dagens nivå på motsyklisk buffer samt gjeldende Pilar 2 påslag.

Ren kjernekapitaldekning uten overgangsregler utgjorde 16,9 prosent per 31. desember 2018. Det økte bufferkravet motvirkes av effekten SpareBank 1 SMN vil oppnå når det særnorske kapitalkravet knyttet til overgangsreglene bortfaller.

Bankens egenkapitalbevis (MING)

Bokført verdi per egenkapitalbevis per 31. desember 2018 (inklusive et foreslått utbytte på 5,10 kroner) var 83,87 kroner (78,81) og resultatet per egenkapitalbevis ble 9,97 kroner (8,71).

Pris/Inntjening var 8,44 (9,44) og pris/bok 1,00 (1,04).

Kursen ved årsskiftet var 84,20 kroner og det er i 2018 utbetalt 4,40 kroner i utbytte per egenkapitalbevis for 2017.

SpareBank 1 SMNs vedtekter inneholder ikke begrensninger for eierne på omsetning av egenkapitalbevis.

Ved emisjoner rettet mot ansatte tilbys ansatte deltakelse etter gitte retningslinjer. I de tilfeller det gis rabatter i emisjoner rettet mot ansatte, vil bindingstid før eventuelt salg foreligge. Rettighetene til egenkapitalbevis utstedt ved emisjoner rettet mot ansatte kan ikke overdras.

SpareBank 1 SMN er ikke kjent med at det foreligger avtaler mellom egenkapitalbevisene som begrenser mulighetene til å omsette eller utøve stemmerett for egenkapitalbevis.

Se for øvrig kapittelet Eierstyring og selskapsledelse.

Risikoforhold

Konsernets problemlån preges av utfordringene knyttet til offshorenæringen. Lån til oljerelatert virksomhet utgjør per 31. desember 2018 2,6 prosent av konsernets samlede utlån. Kredittkvaliteten i bankens øvrige utlånsportefølje er tilfredsstillende. Det har ikke vært noen smitteeffekter fra oljerelatert virksomhet til andre bransjer, og det foreligger ingen øvrige vesentlige konsentrasjoner i misligholdte og tapsutsatte engasjement.

Det er positive vekstsignaler både internasjonalt og i Norge, men det er økt usikkerhet knyttet til handelskonflikter. Den norske kronen har styrket seg gjennom 2018, men svekket seg noe mot slutten av året. Kronen er fortsatt på et relativt svakt nivå, noe som er positivt for norsk eksportnæring. Det forventes en viss styrking av kronen fremover. Reallønnsveksten forventes å øke noe. Kombinert med et fortsatt lavt rentenivå vurderer banken at tapsrisiko i bankens privatmarkedsportefølje vil være lav. Arbeidsledigheten er redusert i bankens markedsområde og banken legger til grunn at nivået vil være relativt moderat også fremover.

Kredittveksten blant norske husholdninger er fortsatt høyere enn lønnsveksten, men veksten er redusert gjennom 2018. Renteøkninger vil kunne påvirke boligprisene negativt, og det vil sannsynligvis virke dempende på kredittetterspørselen. Fallende boligpriser og forventingen om høyere renter vil sannsynligvis føre til økt sparerate i norske husholdninger, som vil kunne gi redusert omsetning for deler av norsk næringsliv.

Bankens resultater påvirkes direkte og indirekte av svingningene i verdipapirmarkedene og særlig verdsettelse av basisswapper bidrar til volatilitet. Den indirekte effekten skyldes i all hovedsak bankens eierandel i SpareBank 1 Gruppen hvor både forsikringsvirksomheten og fondsforvaltningsaktivitetene påvirkes av svingningene.

Banken er også eksponert for risiko knyttet til tilgang på ekstern finansiering. Dette reflekteres i bankens konservative likviditetsstrategi (se avsnitt foran om finansiering og likviditet).

Forsikringsfusjon

SpareBank 1 Gruppen og DNB inngikk 24. september 2018 avtale om å slå sammen sine forsikringsvirksomheter. Fusjonen ble godkjent av Finanstilsynet 21. desember og trådte i kraft med virkning fra 1. januar 2019. Det fusjonerte selskapets navn er Fremtind Forsikring. Som ledd i transaksjonen er

planen å fisjonere de individuelle personrisikoforsikringene fra SpareBank 1 Forsikring (livselskapet) og DNB Livsforsikring og de bedriftsbetalte personrisikoforsikringene fra SpareBank 1 Forsikring, til det fusjonerte selskapet. Denne delen av transaksjonen planlegges gjennomført i løpet av første kvartal 2019.

I transaksjonsavtalen er det lagt til grunn et bytteforhold på 80 prosent for SpareBank 1 Gruppen og 20 prosent for DNB. Dette bytteforholdet baserer seg på fremforhandlet markedsverdi av de to skadeforsikringsselskapene, inklusive verdien av personrisikoproduktene i den planlagte fisjonen. DNB skal deretter kjøpe seg opp til en eierandel på 35 prosent i selskapet. DNB har i tillegg sikret seg en opsjon på å kjøpe seg opp til 40 prosent eierandel.

I transaksjonen er det nye skadeselskapet verdsatt til 19,75 milliarder kroner, inklusive verdien av personrisikoprodukter. Fremtind, uten personrisikoproduktene, er verdsatt til 13,5 milliarder kroner. Basert på tall per 31. desember 2017 og proforma konsernregnskap, vil fusjonen og DNBs oppkjøp fra 20 til 35 prosent eierandel, samlet sett medføre en økt egenkapital for SpareBank 1 Gruppen på konsernnivå på ca. 4,7 milliarder kroner. Majoriteten (SpareBank 1-bankene og LO) sin andel av denne økningen er ca 2,5 milliarder kroner. SpareBank 1 SMN sin andel av denne økningen (19,5 prosent) utgjør ca. 488 millioner kroner. Dette gir imidlertid tilnærmet uendret ren kjernekapitaldekning i konsernet. Sistnevnte skyldes at den økte bokførte verdien av eierandelen i SpareBank 1 Gruppen AS øker fradraget i ren kjernekapital og øker risikovektet beregningsgrunnlag. Samlet sett vil dette tilnærmet nøytralisere effekten av økte bokførte verdier.

SpareBank 1 Gruppen (morselskapet) vil, før man hensyntar effekten av eventuell overføring av personrisikoproduktene, få en skattefri gevinst på ca. 1,71 milliarder kroner som følge av nedsalget til DNB. SpareBank 1 Gruppen sitt utbyttegrunnlag øker tilsvarende denne gevinsten. SpareBank 1 SMN sin andel av et eventuelt utbytte utgjør 334 millioner kroner. Utbyttet vil redusere verdien av konsernets bokførte verdi av investeringen i SpareBank 1 Gruppen, og dermed også redusere både fradraget i ren kjernekapital og størrelsen på risikovektet beregningsgrunnlag (ref. foregående avsnitt). Konsernets kapitaldekning vil således øke. Basert på konsernets regnskapstall per 31. desember 2018 vil dette medføre en økt ren kjernekapitaldekning på anslagsvis 0,3-0,4 prosentpoeng. Et eventuelt utbytte fra SpareBank 1 Gruppen vil være betinget av kapital situasjonen og beslutninger i selskapets styrende organer og kan ikke gjennomføres før tidligst i andre kvartal 2019.

Samfunnsansvar

De fire kjerneverdiene helhjerta, ansvarlig, likandes og dyktig er alle knyttet til arbeidet med samfunnsansvar. Ansvarlig er den viktigste rettesnoren for SpareBank 1 SMN sitt arbeid med samfunnsansvar.

SpareBank 1 SMN arbeider med samfunnsansvar for å styrke konkurransekraften, redusere risiko, tiltrekke seg gode kunder, investorer og dyktige ansatte samt øke nyskapingen og utvikle regionen som konsernet er en del av. Slik skaper SMN verdier på en ansvarlig og bærekraftig måte for alle interessenter.

SpareBank 1 SMN rapporterer bankens prestasjoner innen samfunnsansvar og bærekraft i henhold til den globalt anerkjente standarden til Global Reporting Initiative (GRI). Les mer om bankens samfunnsansvar i eget kapittel i årsrapporten – se her. SpareBank 1 SMN har hatt en god bærekraftig utvikling i 2018.

SpareBank 1 SMN har også tilsluttet seg FNs Global Compact med de forpliktelser det innebærer. SpareBank 1 SMN utviklet i 2017 en ny strategi for samfunnsansvar. Strategien beskriver konkrete mål innen temaene

- Ansvarlige produkter og tjenester
- Kommunikasjon og åpenhet
- Etikk og antikorrupsjon
- Miljø og klima
- Medarbeidere og organisasjon

Ansvarlige produkter og tjenester

SpareBank 1 SMN har egne policyer for bærekraft i utlån, egne eierposisjoner og forvaltning. I tillegg utvikler banken egne bærekraftige produkter. I den daglige driften betyr policyene blant annet at SpareBank 1 SMN skal:

1. Ikke ta eierposisjoner eller yte lån til selskaper som ikke etterlever våre prinsipper, og medta forbehold om oppfølging og konsekvens ved avvik i finansiering der selskapene driver i bransjer, land og regioner med spesielt høy risiko
2. Legge press på kundene og selskapene vi investerer i slik at de har gode rutiner og prosesser for å gjøre riktige etiske, miljømessige og bærekraftige valg, og for å påvirke selskaper de har eierposisjoner i gjennom aktiv eierstyring
3. Kreve dokumentasjon på at kunder har fulgt opp forhold som bryter våre prinsipper
4. Ta konsekvensen av avvik som ikke følges opp gjennom å ikke fornye eller forlenge lån, eller avvikle eierposisjoner

Banken gjennomfører løpende ESG-screening av alle bankens eksisterende fondsleverandører.

Kommunikasjon og åpenhet

SpareBank 1 SMNs strategi for samfunnsansvar definerer hvordan banken skal arbeide med interessentene. SMN forsøker kontinuerlig å identifisere og engasjere egne omgivelser, og integrere innspill i viktige beslutningsprosesser. SpareBank 1 SMN møter legitime krav og forventninger fra bankens interessenter på en åpen og konstruktiv måte. Banken har derfor en egen definert prosess for interessentarbeidet, forankret i styret. Strategien påpeker eksempelvis at SpareBank 1 SMN skal:

1. Definere interessenter bredt og strategisk og søke muligheter
2. Prioritere interessenter etter hvilken verdi interessenten har for banken
3. Være åpen, tydelig, nysgjerrig og konstruktiv i dialogen med interessentene
4. Søke etter partnerskap og dele suksesshistorier med interessentene
5. Inkludere interessentenes synspunkter i selskapsstyringen

Etikk og antikorrupsjon

Banken vedtok oppdaterte etiske retningslinjer i 2017. Retningslinjene regulerer blant annet den enkelte medarbeiders forhold til kunder, leverandører, konkurrenter og omverden.

I tillegg til de etiske retningslinjene har SpareBank 1 SMN etablert en egen varslingsrutine. Varslingsrutinene ivaretar kravene i arbeidsmiljøloven, for varsling av kritikkverdige forhold i virksomheten.

Varslingsrutinen legger også til rette for at ansatte kan varsle til bankens eksterne varslingsmottak samt varsle anonymt dersom varsleren ønsker dette.

SpareBank 1 SMN har i 2018 implementert et nytt system for hendelsesrapportering i samarbeid med en ekstern leverandør.

Miljø og klima

Det er spesielt viktig for oss som regionbank å ta ansvar for bærekraft i investeringer og utlån. SpareBank 1 SMN er forpliktet til å gjøre det banken kan for å støtte opp om FNs bærekraftsmål, og banken er opptatt av at selskaper banken investerer i eller låner penger til tar bærekraftige valg.

SpareBank 1 SMN har sertifisert eget miljøstyringssystem etter standarden for Miljøfyrtårn. Banken rapporterer eget energiforbruk og klimautslipp hver vår til den norske Stiftelsen Miljøfyrtårn. Miljøstyringssystemet sørger for kontinuerlig forbedring av bankens egne miljøprestasjoner.

Medarbeidere og organisasjon

Det er store endringer i bransjen som skaper et stort behov for endring i bankens kompetanseprofil. Fremover vil banken ha behov for færre medarbeidere i produksjon, flere i digital utvikling og flere i digitalt salg, analyse og forretningsutvikling.

SpareBank 1-alliansen har en felles digital læringsplattform (LMS), som gjør kurs og treningsprogrammer tilgjengelig for medarbeidere. SpareBank 1 SMN har i 2017 i tillegg arbeidet med en ny prosess og nye verktøy for kompetanseutvikling og -styring. Prosjektet Ny arbeidshverdag skal sikre at banken, parallelt med utvikling og implementering av nye systemer og prosesser, utvikler riktig kompetanse. Det vises til kapittelet menneskene og note 22 Personalkostnader for mer informasjon om arbeidsmiljø, likestilling og andre medarbeiderrelaterte forhold.

Utsikter

De økonomiske utsiktene i Midt-Norge er gode. Bankens forventningsbarometer viser økt optimisme i næringslivet.

Styret er tilfreds med at banken fortsatt styrker posisjonen i privatmarkedet med flere kunder og sterk vekst i utlån til boligformål. Dette bekrefter at strategien med å være en digital bank med personlig og lokal signatur fungerer. Banken legger til grunn en utlånsvekst som er i overkant av markedsveksten også i 2019.

Banken styrker posisjonen som den ledende banken for små bedrifter gjennom et bredt produktspekter, gode digitale løsninger og kompetente rådgivere. Gjennom oppkjøpet av DeBank utvides produktspekteret overfor bedriftene. Utlånsveksten til næringslivskunder er primært på små og mellomstore bedrifter. Dette forventes å fortsette.

Tapene i 2018 er lavere enn i 2017, og er i all hovedsak innenfor oljerelatert virksomhet. Det er en positiv utvikling i bankens eksponering innen denne porteføljen. I bankens øvrige utlånsportefølje er det fortsatt svært lite tap. Tap på utlån er på et lavt nivå, og banken forventer at tapene i 2019 ikke vil være høyere enn i 2018.

Finansbransjen står foran store endringer. Betalingsdirektivet PSD2 vil gi store muligheter for bedre kundeopplevelser. Banken og SpareBank 1-alliansen har satt ambisiøse mål om å tilby bedre tjenester og tilføre mer verdi for eksisterende og nye kunder. Investeringene vil øke som følge av dette, men morbankens ambisjon om nullvekst i kostnader står fast.

SpareBank 1 Gruppen og DNBs sammenslåing av skadeforsikringsvirksomhetene bekrefter verdien av bankenes distribusjonsmodell, medfører økt effektivitet samt ytterligere styrking av konkurransekraften i forsikringsmarkedet. Banken får en betydelig gevinst i 2019 som følge av transaksjonen.

Ren kjernekapitaldekning er på 14,6 prosent og i underkant av konsernets målsetting. Uvektet kapitaldekning på 7,4 prosent viser at banken er meget solid. Banken vil fortsatt arbeide med kapitaleffektivisering for å styrke lønnsomhet og ivareta soliditet. Styret legger til grunn at konsernets kapitalmål vil nås gjennom styring av de kapitalkrevende aktivitetene. I fjerde kvartal 2018 reduserte finanstilsynet bankens Pilar-2 krav med 0,2 prosentpoeng til 1,9 prosent, gjeldende fra 2019.

Konsernsjef Finn Haugan vil våren 2019 fratru etter 28 år i stillingen. Jan Frode Jansson tiltrer som konsernsjef fra samme tidspunkt.

Styret er godt fornøyd med konsernets prestasjoner og resultater i 2018 og forventer at 2019 blir et godt år med styrket bankdrift, god vekst og forbedret soliditet.

Trondheim, 5. mars 2019
Styret i SpareBank 1 SMN

Kjell Bjordal
Styrets leder

Bård Benum
Nestleder

Paul E. Hjelm-Hansen

Mette Kamsvåg

Tonje Eskeland Foss

Morten Loktu

Janne T. Thomsen

Erik Gunnes
Ansattrepresentant

Venche Johnsen
Ansattrepresentant

Finn Haugan
Konsernsjef